

اصول توانبخشی

تالیف:

فرهاد سخائی

اکرم سخائی

گلنوش گل محمدی

سرشناسه	: سخائی، فرهاد، ۱۳۶۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: اصول توانبخشی / تألیف فرهاد سخائی، اکرم سخائی، گلنوش گل محمدی.
مشخصات نشر	: تهران: جامعه‌نگر، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۸ ص: مصور .
شابک	: ۹۹۰۰۰ ریال: 7-290-600101-600101-7
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۵۹] - ۱۶۶.
موضوع	: توانبخشی
موضوع	: معلولان - - توانبخشی
شناسه افزوده	: سخائی، اکرم
شناسه افزوده	: گل محمدی، گل نوش
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۲ کالف ۳/س/ RM۹۳۰
رده‌بندی دیویی	: ۶۱۷/۰۳
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۳۳۵۴۱۵۱



این اثر، مشمول قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان می‌باشد. هیچ بخشی از کتاب به هیچ شکلی اعم از فتوکپی، بازنویسی مطالب در هرگونه رسانه‌ای از جمله کتاب، لوح فشرده، مجلات، بدون اجازه کتبی ناشر قابل استفاده نیست و موجب پیگرد قانونی می‌شود.

● اصول توان‌بخشی

● تألیف: فرهاد سخائی، اکرم سخائی، گلنوش گل محمدی

● ناشر: جامعه‌نگر

● نوبت و سال: اول / ۱۳۹۲ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

● صفحه‌آرایی: ماریا بحری‌نژاد؛ طرح جلد: محبوبه اله‌مرادی

● لیتوگرافی: آبرنگ؛ چاپ: آفرنگ؛ صحافی: چاوش

● بها: ۹۹۰۰ تومان

● شابک: ۶۰۰-۱۰۱-۲۹۰-۷-۶۰۰-۶۷۸

ناشر برگزیده دانشگاهی (۱۳۹۱)

تهران: خ انقلاب - مقابل درب اصلی دانشگاه تهران - خ فخر رازی - خ نظری غربی - شماره ۸۴ تلفن: ۶۶۴۹۳۷۱۶ - ۶۶۴۹۴۱۸۷

فروش اینترنتی: www.jameenegar.com

اردبیل: خیام • ارومیه: شاهد ایثارگران • اصفهان: پارسا - کیا - رازی - پژواک • اهواز: رشداهواز - شرق • بابل: اندیشه - عزیزانه • بجنورد: بهنشر • بروجرد: ولایت • بندرعباس: بوشهر: کتاب فروشی عمادی • بیرجند: آذین • تالش: جامعه‌نگر • تبریز: شیرنگ - بابک • تنکابن: میرچی • جهرم: کلبه کتاب • خرم‌دره: معلم ۲ • خرم‌آباد: نشر دانشگاهیان • رشت: دانشگاه آزاد پل طالشان - ارجمند - مزده • زابل: رازی • زاهدان: کالج • زنجان: شهر کتاب • ساری: هدف - دانشجو • سبزوار: نشر اس • شیراز: مرکز کتاب دانشگاه علوم پزشکی شیراز - جمالی • قم: فاضل • قوچان: نواندیش • کاشان: خانه کتاب • کرمان: پایپروس • کرمانشاه: دانشمند - همان کتاب • گرگان: جلالی • گناباد: کتابستان • مشهد: مجد دانش - نمایشگاه علوم پزشکی • همدان: روزاندیش پایپروس - حاجی‌پور • کرمانشاه: دانشمند - جهان کتاب • گرگان: جلالی • گناباد: کتابستان • مشهد: دانشجو - نمایشگاه علوم پزشکی جهاد دانشگاهی • همدان: روزاندیش - دانشجو

در جامعه کنونی باتوجه به افزایش و میزان بالای معلولیت و نیاز برای آگاهی افراد دارای معلولیت، خانواده‌های آنان و دانشجویان مرتبط با معلولیت با نیازها، شرایط، تقاضاها و گزینه‌های درمانی استفاده از کتب به صورت تالیف یا ترجمه امری لازم و ضروری به نظر می‌رسد. این کتاب موردنیاز جامعه دانشجویی در کلیه رشته‌های علوم پزشکی می‌باشد و امید آن می‌رود که آنان با مطالعه این کتاب دیدگاهی روشن در زمینه معلولیت به دست آورند. این کتاب مشتمل بر ۶ فصل می‌باشد که در **فصل یک** به تعریف سلامتی و بیماری پرداخته شده است. **فصل دوم** به بحث راجع به مفاهیم پایه توانبخشی و تعاریف آن پرداخته و **فصل سوم** اعضای تیم توانبخشی را مورد بحث قرار داده است. **فصل چهارم** مدل‌های توانبخشی که شامل مدل پزشکی، اجتماعی، حرفه‌ای و آموزشی است را توضیح داده است. **فصل پنجم** به بحث راجع به مشکلات معلولین در جامعه پرداخته است و **فصل ششم** به بحث راجع به طبقه‌بندی‌های نقص، ناتوانی و معلولیت پرداخته است. این کتاب همچنین شامل کنوانسیون‌هایی است که به بررسی حقوق معلولان در ایران و جهان پرداخته است.

مؤلف

فرهاد سخائی

فهرست مطالب

فصل ۱: تعریف سلامتی و بیماری	۷
فصل ۲: مفاهیم مربوط به توانبخشی	۱۳
فصل ۳: تیم توانبخشی، اعضای تیم توانبخشی	۳۱
فصل ۴: مدل‌های توانبخشی	۳۵
فصل ۵: مشکلات معلولین	۵۷
فصل ۶: طبقه‌بندی بین‌المللی بیماری	۷۵
ضمیمه ۱: قانون جامع حمایت از افراد دارای معلولیت	۱۰۳
ضمیمه ۲: اصول استاندارد درباره برابری فرصت‌ها برای معلولان	۱۰۹
ضمیمه ۳: کنوانسیون حقوق افراد دارای معلولیت	۱۳۱
منابع	۱۵۹

تعریف سلامتی

سلامتی: عبارت است از رفاه کامل جسمی، روحی، اجتماعی و معنوی و نه فقط نداشتن بیماری و معلولیت. معمولاً کسی را که بیماری جسمی نداشته باشد سالم می‌نامند در حالی که تعریف سلامتی وسیع‌تر و جامع‌تر است. مفهوم سلامتی دارای ابعاد گسترده‌ای است که دستیابی به آن نیازمند شناخت هرچه بهتر این ابعاد، حفظ و ارتقای این شناخت و تلاش گروهی و بین بخشی در راستای رسیدن به اجزای تشکیل دهنده آن است. در حال حاضر باور عمومی بر این است که مقوله سلامت امری است که تمامی دستگاه‌ها و سازمان‌ها را در یک کشور و بلکه همه کشورهای جهان را در بر می‌گیرد و صرفاً مرتبط با سازمان یا حتی کشور خاصی نیست.

تعریف سلامت از دیدگاه سازمان جهانی بهداشت

بنا به تعریف «سازمان بهداشت جهانی» سلامتی عبارت است از «حالت سلامتی کامل فیزیکی، روانی و اجتماعی نه فقط فقدان بیماری یا ناتوانی است. جان بیان کرد که سلامت عبارتست از برخورداری از آسایش کامل جسمی، روانی و اجتماعی و نه فقط نداشتن بیماری و نقص عضو. جالب توجه است که حکیم نظامی در کتاب پنج گنج خود، با بهره‌گیری از ایجاز شعر فارسی، تعریف طولانی سازمان جهانی بهداشت را با دو کلمه سلامت = آسودگی (سلامت به اقلیم آسودگیست) بیان نموده است.

تعریف سازمان جهانی بهداشت از سلامتی، یک تعریف ایده‌آل و عملاً دست نیافتنی است زیرا با توجه به این تعریف نمی‌توان فردی را پیدا کرد که در هر سه بعد جسمی، روانی و اجتماعی کاملاً سالم باشد، ضمن این که در عمل هم نمی‌توان مرزی بین سلامت و بیماری در نظر گرفت. در حقیقت این تعریف مشابه قله مرتفعی است که هیچ کس نمی‌تواند آن را فتح نماید ولی تلاش همه افراد باید به سمت آن باشد و از طرفی باید برای سطح سلامتی، طیفی قائل شد.

تعریف سلامتی از نظر ویلکوک: سلامتی، حالت کاملی از رفاه جسمی، روانی و اجتماعی است و صرفاً به معنای عدم بیماری یا عدم ضعف نیست.

عوامل موثر بر سلامت

- متغیرهای معنوی
- متغیرهای بیولوژیک
- متغیرهای اجتماعی
- متغیرهای روانی

ابعاد سلامتی

با توجه به تعریف سلامتی (تعریف WHO) متوجه می‌شویم که سلامتی یک مسئله چند بعدی است حتی امروزه علاوه بر بعد جسمی، روانی و اجتماعی، جنبه معنوی را هم در نظر می‌گیرند و باید توجه داشت که ابعاد مختلف سلامتی و یا بیماری بر یکدیگر اثر کرده و تحت تاثیر یکدیگر قرار دارند. چنانچه مشکلات جسمی بر روان فرد، مشکلات روانی بر جسم او و نیز هر دوی آن‌ها بر جامعه و اختلالات موجود در جامعه بر هر دو بعد دیگر سلامتی اثر می‌گذارند لذا اقدامات انجام شده برای ارتقای سلامتی باید به تمام جوانب سلامتی فردی (جسمی و روانی و معنوی) و سلامت کلی جامعه توجه داشته باشد.

- اختلالات جسمی
- اختلالات روانی
- اختلالات اجتماعی

در اینجا برای ساده کردن مطلب، ابعاد مختلف سلامتی را جداگانه شرح می‌دهیم گرچه عملاً قابل تفکیک از یکدیگر نیستند.

بعد جسمی

معمول‌ترین بعد سلامتی، سلامت جسمی است که نسبت به ابعاد دیگر سلامتی ساده‌تر می‌توان آن را ارزیابی کرد. سلامت جسمی در حقیقت ناشی از عملکرد درست اعضاء بدن است. از نظر بیولوژیکی عمل مناسب سلول‌ها و اعضاء بدن و هماهنگی آنها با هم نشانه سلامت جسمی است. به عنوان نمونه بعضی از نشانه‌های سلامت جسمی عبارتست از: ظاهر خوب و طبیعی، وزن مناسب، اشتهای کافی، خواب راحت و منظم، اجابت مزاج منظم، جلب توجه نکردن اعضاء بدن توسط خود فرد، اندام مناسب، حرکات بدنی هماهنگ، طبیعی بودن نبض و فشار خون و افزایش مناسب وزن در سنین رشد و وزن نسبتاً ثابت در سنین بالاتر.

بعد روانی

بدیهی است سنجش سلامت روانی نسبت به سلامت جسمی مشکل‌تر خواهد بود در این‌جا تنها نداشتن بیماری روانی مدنظر نیست بلکه قدرت تطابق با شرایط محیطی، داشتن عکس‌العمل مناسب در برابر مشکلات و حوادث زندگی جنبه مهمی از سلامت روانی را تشکیل می‌دهد، نکته دیگری که باید در این‌جا به آن اشاره کرد این‌که بسیاری از بیماری‌های روانی نظیر اضطراب، افسردگی و غیره بر روی سلامت جسمی تاثیرگذار است و ارتباط متقابلی بین بیماری‌های روانی و جسمی وجود دارد. بعضی از نشانه‌های سلامت روانی عبارتست از: